

УДК 639.3.09(477.81)

Стан захворюваності риби на бранхіомікоз та сапролегніоз у Рівненській області

Т.В. Полтавченко
yakovina_ilona@mail.ru

*Національний університет водного господарства та природокористування,
вул. Соборна, 11, м. Рівне, 33028, Україна*

Мікозні хвороби є дуже небезпечними, оскільки хворіють всі вікові групи риб різних видів. Летальність досягає до 70%. Захворювання спричиняються мікроскопічними грибами, що відносяться до кількох класів. Оскільки ефективного лікування на даний час не розроблено, профілактичні ветеринарно-санітарні заходи та створення оптимальних зоогігієнічних умов у ставах, де розводять та вирощують рибу є методами боротьби з виникненням та розповсюдженням мікозів.

У статті проаналізовано епізоотичну ситуацію щодо захворюваності риб на мікози у господарствах Рівненської області за 2008–2015 роки. Рівненським державним ветеринарним управлінням на протязі 2008–2015 рр. був досліджений епізоотологічний стан господарств Рівненської області щодо стану захворюваності риб на мікози: сапролегніоз та бранхіомікоз. У 2008–2015 рр. досліджувались: ПРАТ «Рівнерибгосп», ПРАТ Рибоводно-меліоративні станції «Рівненська» та «Олександрійська», СВК «Вікторія», підприємства різних форм власності. Моніторингові дослідження, що проводяться Рівненською державною регіональною лабораторією ветеринарної медицини в Рівненській області дозволяють вчасно попередити поширення та розвиток таких небезпечних мікозних хвороб як бранхіомікоз та сапролегніоз. За даними звітів, за останні 8 років (період 2008–2015 рр.) Рівненська область є благополучною щодо бранхіомікозу та неблагополучною щодо сапролегніозу (у 2009–2011 рр. реєстрували спорадичні випадки захворювання у ставових господарствах).

***Ключові слова:** мікози, бранхіомікоз, сапролегніоз, ставова риба, ставові господарства, іхтіопатологічні дослідження, мікроскопічні дослідження, моніторинг, лікування, профілактика.*

Состояние заболеваемости рыбы на бранхиомикоз и сапролегниоз в Ровенской области

Т.В. Полтавченко
yakovina_ilona@mail.ru

*Национальный университет водного хозяйства и природопользования,
ул. Соборная, 11, г. Ровно, 33028, Украина*

Микозные болезни очень опасны, поскольку болеют все возрастные группы рыб различных видов. Летальность достигает до 70%. Заболевания возникают из-за микроскопических грибов, относящихся к нескольким классам.

Поскольку эффективного лечения в настоящее время не разработано, профилактические ветеринарно-санитарные мероприятия и создание оптимальных зоогигиенических условий в прудах, где разводят и выращивают рыбу, являются методами борьбы с возникновением и распространением микозов. В статье проанализирована эпизоотическая ситуация по заболеваемости рыб на микозы в хозяйствах Ровенской области за 2008–2015 года. Ровенским государственным ветеринарным управлением на протяжении 2008–2015 гг. было исследовано эпизоотологическое состояние хозяйств Ровенской области по состоянию заболеваемости рыб микозами: сапролегниозом и бранхиомикозом. В 2008–2015 гг. исследовались: ЧАО «Ровнорыбхоз», ЧАО Рыбоводно-мелиоративные станции «Ровенская» и «Александрийская», СПК «Виктория», предприятия различных форм собственности. Мониторинговые исследования, проводимые Ровенской государственной регио-

Citation:

Poltavchenko, T.V. (2017). Condition of fish disease on branhiomyces and saprolegniosis in Rivne region. *Scientific Messenger LNUVMBT named after S.Z. Gzhytskyj*, 19(73), 101–103.

нальной лабораторией ветеринарной медицины в Ровенской области позволяют вовремя предупредить распространение и развитие таких опасных микозных болезней как бранхиомикоз и сапролегниоз. По данным отчетов, за последние 8 лет (период 2008–2015 гг.) Ровенская область является благополучной по бранхиомикозу и неблагополучной по сапролегниозу (в 2009–2011 гг. регистрировали спорадические случаи заболевания в прудовых хозяйствах).

Ключевые слова: микозы, бранхиомикоз, сапролегниоз, прудовая рыба, прудовые хозяйства, иктиопатологические исследования, микроскопические исследования, мониторинг, лечение, профилактика.

Condition of fish disease on branhiomyces and saprolegniosis in Rivne region

T.V. Poltavchenko
yakovina_ilona@mail.ru

National University of Water and Environmental Engineering,
Soborna Str., 11, Rivne, 33028, Ukraine

Mycoses are dangerous because cause all ages fish (even spawn) of various species and lead to a large number of deaths – up to 70%. Micoses diseases caused by microscopic fungi belonging to several classes. The inhabitants of ponds parasites and mostly freshwater halophilic, opportunistic species out of the water and other substrates.

Effective treatment of fungal infections has not yet been developed, so it is essential to carry out preventive veterinary-sanitary measures and create optimal conditions in ponds where fish are bred and grown. This article presents the epizootic situation analysis according such fish mycoses diseases of trout in fish industry in Rivne region in 2008–2015. Monitoring and control of these infections was fulfilled by the planned laboratorial experiments with given samples and fish industry epizootic investigations. Rivne state veterinary control over the 2008–2015 yy. was investigated epizootological state farms Rivne region on the state of disease in fish mycoses: saprolehniosis and branhiomyces.

In 2008–2015 yy. investigated: PJSC «Rivnerybosp» PJSC fish-meliorative station «Rivnenska» and «Alexandria» SVK «Victoria», enterprises of different ownership. Monitoring studies conducted by Rivne regional state veterinary laboratory in Rivne allow to prevent the spread and development of such dangerous mycoses as branchiomyces and saprolegniosis in time. According to reports of 2008–2015 yy. Rivne region is prosperous as for branchiomyces and unfavorable as for saprolegniosis (in 2009–2011 yy. some sporadic cases in pond farms were recorded).

Key words: athlete, branhiomyces, saprolegniosis, pond fish, pond farming, ichtyopatological research, microscopic investigation, monitoring, treatment, prevention.

Вступ

На даний час рибне господарство України перебуває у занепаді. Для підвищення економічної ефективності ведення рибного господарства необхідно врахувати ряд факторів, і одним з них є захворюваність риб. Адже, при виникненні ряду хвороб спостерігається значна летальність, що призводить до великих збитків, а також додаткових витрат на лікування.

Враховуючи сучасний стан водних об'єктів (великий відсоток заростання, мулові відкладення, малу протічність), якість кормів, хвороби різноманітної етіології, зокрема мікозні захворювання можуть виникнути в будь-якому регіоні України.

Тому для контролю виникнення та розвитку мікозних захворювань риб у ставових господарствах Рівненської області Рівненською державною регіональною лабораторією ветеринарної медицини проводяться моніторингові дослідження.

Метою досліджень було показати стан захворюваності риби ставових господарств Рівненської області на бранхіомікоз та сапролегніоз та дати оцінку ризикам, що виникають при даних захворюваннях.

Матеріал і методи досліджень

Звіти Рівненської державної регіональної лабораторії ветеринарної медицини, власні дослідження, дані патологоанатомічних та мікроскопічних досліджень, результати епізоотологічних та клінічних обстежень рибницьких господарств.

Результати та їх обговорення

Паразитичні мікроскопічні гриби різних родів викликають захворювання риби. Ці хвороби мають загальну назву – мікози. На мікози хворіють риби різних вікових груп та видів у природних та штучних водоймах (Sekretariuk et al., 2002; Davidov and Temnihanov, 2003; Davydov and Temnikhanov, 2004).

У мешканців водойм паразитують в основному прісноводні та галофільні, умовно-патогенні види, які виділяються із води та інших субстратів (Davidov and Temnihanov, 2003).

На протязі 2008–2015 рр. досліджувалась риба з господарств різних форм власності, зокрема: ВАТ «Рівнерибгосп», СВК «Вікторія», приватне підприємство «Полісся», рибоводно-меліоративні станції «Рівненська» та «Олександрійська».

Було проведено мікроскопічні дослідження на бранхіомікоз, сапролегніоз.

Бранхіомікоз – мікозне захворювання риб різних видів і вікових груп, що виникає в ставових рибницьких господарствах і природних водоймах, особливо озерах. Воно може викликати масову загибель риби (Nakonechna et al., 2003). Хвороба виникає у ставах рибних господарств, які перебувають в антисанітарному стані.

Хворіють усі вікові групи риб. Однак найбільш сприйнятливі риби у віці 1–2 роки. У них хвороба перебігає у більш тяжкій формі, охоплюючи 46–71% риб.

Ензоотії та епізоотії бранхіомікозу, як правило, виникають влітку, коли середньодобова температура води сягає 22–25 °С.

Виникненню та загостренню перебігу бранхіомікозу сприяють неповноцінна годівля риб, мала проточність водойм і надмірне забруднення їх органічними речовинами (Nakonechna et al., 2003; Davidov and Temnikhanov, 2003).

Загибель цьогорічок у вирощених водоймах, а інколи у нагульних досягає 50–70% від числа посаженої риби. У тих риб, що вижили, хвороба набуває підгострого та гострого перебігу. У таких риб зябра мають пошматований вигляд. Регенерація їх може тривати рік і більше (Davidov and Temnikhanov, 2003).

Динаміка проведених мікроскопічних досліджень на бранхіомікоз в 2008–2015 рр. представлені на рис. 1.

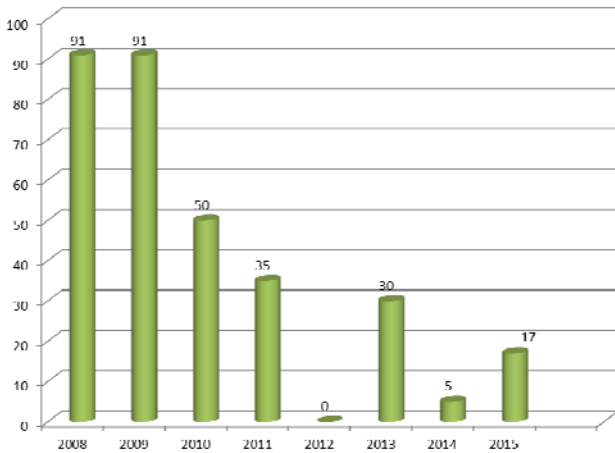

Рис. 1. Мікроскопічні дослідження риби на бранхіомікоз за 2008–2015 рр.

В 2013–2014 рр. крім мікроскопічних було проведено патологоанатомічні дослідження. В 2012 дослідження на бранхіомікоз не проводились взагалі. За восьмирічний період випадків захворювання риби на бранхіомікоз не зареєстровано.

Сапролегніоз – мікозне захворювання риб, що викликається цвілевими грибами порядку Saprolegniales.

Хвороба може виникати в будь-яку пору року при сприятливих для збудника умовах. Хворіють всі види риб, особливо небезпечною є для ікри.

Характеризуються ураженням шкіри, плавців та зябрового апарата умовно-патогенними грибами (Poltavchenko et al., 2016).

В Україні відомі спорадичні випадки ензоотій і інколи епізоотій сапролегніозу.

Сапролегніоз поширений у всіх областях України. Проявляється у вигляді ватоподібного розростання гриба на різних ділянках поверхні тіла, плавцях, зябрах, рідше на внутрішніх органах, ікри.

Протягом 2008–2015 рр. було проведено 228 досліджень, щодо виявлення захворювання риби на сапролегніоз. Кількість мікроскопічних досліджень представлена на рисунку 2.

Дослідження на сапролегніоз проводились лише в 2009–2011 рр. та в 2014–2015 рр. З 2009 по 2011 роки щорічно було виявлено рибу заражену сапролегніозом. Зі 176 екземплярів риб, що були досліджені за цей період – 32 екземпляри були заражені сапролегніозом.

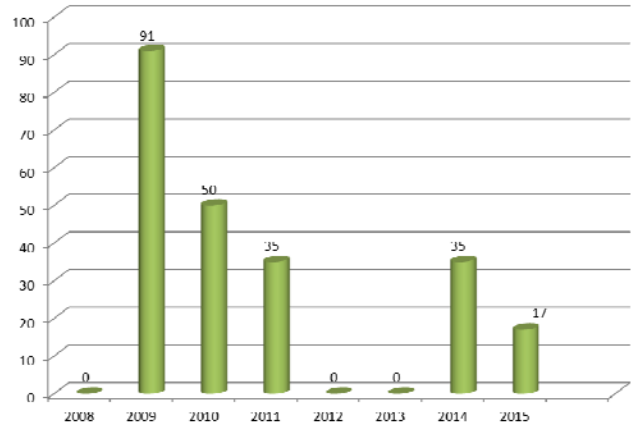

Рис. 2. Мікроскопічні дослідження риби на сапролегніоз за 2008–2015 рр.

Висновки

Мікози – це небезпечні захворювання, тому необхідно дотримуватись належних санітарно-гігієнічних вимог утримання риби в ставах та щорічно проводити моніторингові дослідження для виявлення та своєчасного лікування мікозів. Рівненська область є благополучною щодо бранхіомікозу. Протягом 2009–2011 рр. щорічно реєструвались випадки захворювання риб на сапролегніоз. Це вказує про неналежне утримання ставів, тому створюються оптимальні умови для розвитку збудників даного захворювання.

Бібліографічні посилання

- Davydov, O.M., Temnikhanov, Yu.D. (2004). *Osnovy veterynarno-sanitarnoho kontroliu v rybnytstvi: Posibnyk*. Kyiv: Firma «INKOS» (in Ukrainian).
- Davidov, O.N., Temnikhanov, Ju.D. (2003). *Bolezni presnovodnyh ryb*. K.: «Vetinform» (in Russian).
- Nakonechna, M.H., Petrenko, O.F., Postoi, V.V. (2003). *Khvoroby ryb z osnovamy rybnytstva*. K.:Nauk. Svit (in Ukrainian).
- Poltavchenko, T.V., Bohatko, N.M., Parfeniuk, I.O. (2016). *Sanitariia ta hihiena v rybnytstvi. Laboratornyi praktykum*. Rivne: NUVHP (in Ukrainian).
- Sekretariuk, K.V., Danko, M.M., Stybel, V.V. (2002). *Veterynarna sanitariia i hihiena v rybnytstvi*. M. (in Ukrainian).

Стаття надійшла до редакції 1.03.2017